

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.2\(174\).13](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.2(174).13)
УДК 613.9:37.011.3-796.11 (045)

Дейнеко І.В. старший викладач
Національного авіаційного університету, м. Київ
Совгіря Т.М. старший викладач
Національного авіаційного університету, м. Київ
Величенко А.М. старший викладач
Національного авіаційного університету, м. Київ

АНАЛІЗ ВЕРБАЛЬНИХ І НЕВЕРБАЛЬНИХ ВІДНОСИН У ФУТБОЛІ

Комунікація на футбольному полі відбувається у формі вербального або невербального спілкування. Вербальне і невербальне спілкування у футболі функціонує паралельно, і в свою чергу доповнює один одного, прискорюючи рішення, розуміння ситуацій для покращення командних дій.

Вербальне спілкування – це те, у якому ви використовуєте слова чи фрази, щоб допомогти надати інформацію товаришу по команді, у порівнянні з невербальним спілкуванням, де ви використовуєте мову тіла, зоровий контакт або жести руками, щоб передати повідомлення своєму напарнику.

Поєднання цих методів спілкування, допоможуть командам надати більше інформації гравцям на футбольному полі, що допоможе їм швидше та краще приймати рішення як під час гри, так і поза ним.

Для вивчення питання розробили анкетування щоб визначити доцільності поєднання вербальних і невербальних методів тренування. Анкета розроблена колективом авторів співробітниками НАУ на кафедрі фізичного виховання і спортивного самовдосконалення.

У питанні анкетування, ми сподівалися, що невербальне спілкування буде більш в пріоритеті перед вербальним. Але втім діюча методика тренування не спонукає до швидкого переходу до невербального спілкування.

На підставі опрацьованих результатів можемо констатувати:

1. Гравці використовують як вербальне, і невербальні методи спілкування.
2. Перевага під час ігрових дій надається вербальному методу спілкування.
3. Оптимального розподілу вербального чи невербального методу на даний час не запропоновано.

В ідеалі гравці мають спілкуватися один з одним як вербально так і невербально, щоб бути більш непередбачуваними для суперника.

Ключові слова: вербальна, невербальна комунікація у футболі, ігрове поєднання, методика спілкування.

Deineko I., Sovgyria T., Velichenko A. Analysis of verbal and non-verbal relations in football. Communication on the football field takes place in the form of verbal or non-verbal communication. Verbal and non-verbal communication in football function in parallel, and in turn complement each other, accelerating decisions, understanding situations to improve team actions.

Verbal communication is where you use words or phrases to help convey information to a teammate, as opposed to nonverbal communication where you use body language, eye contact, or hand gestures to convey a message to your teammate.

The combination of these communication methods will help teams provide more information to players on the football field, helping them make faster and better decisions both on and off the field.

To study the issue, a questionnaire was developed to determine the expediency of combining verbal and non-verbal training methods. The questionnaire was developed by a team of authors, employees of NAU at the department of physical education and sports self-improvement.

In the question of questionnaires, we hoped that non-verbal communication would be more in priority than verbal communication. However, the current training method does not encourage a quick transition to non-verbal communication.

Based on the processed results, we can state:

1. Players use both verbal and non-verbal methods of communication.
2. Preference during game actions is given to the verbal method of communication.
3. The optimal distribution of verbal or non-verbal method has not been proposed at the moment.

Ideally, players should communicate with each other both verbally and non-verbally in order to be more unpredictable for the opponent.

Key words: verbal, non-verbal communication in football, game combination, communication technique.

Постановка проблеми. Футбол – одна з найпопулярніших у світі, за якою стежать багато людей з різних соціальних класів, а також різного віку та національностей[4].

Ми вже не уявляємо футбол без вербальних методів спілкування.

Вербальна комунікація - це чудовий спосіб для гравців і тренерів отримати повідомлення чи зворотний зв'язок із командою. Це створює неповторну атмосферу при перегляді спортивного дійства, як для глядачів так і для учасників змагань.

Вербальні відносини, на початковому етапі спілкування, допомагають швидко порозумітися на речах, які об'єднують спортсменів. Ця форма спілкування виходить з повсякденного життя і в свою чергу легше сприймаються як у побуті так і у спорті.

Невербальне спілкування у футболі функціонує паралельно, і в свою чергу доповнює вербальні відносини, прискорюючи рішення, розуміння ситуацій для покращення командних дій. Під час гри гравці за допомогою жестів, міміки, руху тіла створюють сигнали - повідомлення, виражене інакше, ніж через слова, і це повідомлення розшифровуються в 4,5 рази швидше, ніж слова. Тим самим додає у швидкості руху і приймання рішення [1].

Невербальна комунікація у футболі – це будь-яка форма спілкування, яка не передбачає вимову слів або звуків. Комунікація, безумовно, є навичкою, яку можна вдосконалити шляхом постійного навчання та практики [4].

Мета. Розглянути варіативність вербальних і невербальних комунікаційних актів під час гри у студентському футболі.

Методи та організація дослідження. Для вирішення поставлених завдань нами використовувалися такі методи дослідження: здійснити теоретичний аналіз виявленої проблеми, методи математичної статистики, педагогічний експеримент, теоретично обґрунтувати методику організації анкетування.

Розглядаючи передумови застосування вербальних, невербальних відносин ми налаштуємо ігрове поєднання. Ігрове поєднання створює передумови більшого застосування невербальних відносин. Воно поєднує передачі, пресинг, тактичні дії, формує створення активного простору [2].

При цьому осмислення відносин у тренувальному процесі вимагає розширення теоретичних знань, розгляду їх репрезентацій та застосування тих можливостей, які відкривають сучасні методики тренувань [5].

В сучасних обставинах ігрове оточення не надає можливості використовувати покращення спілкування у молодіжних футбольних командах, в наслідок чого не прогресує їх техніко-тактичні дії, під час змагань. Застосування спеціальних вправ на покращення невербальних комунікацій, інколи для тренерів залишається або не доречною роботою, або не вартої особливої уваги. Мотивація отримання результатів більш простим шляхом, набагато більша за розгляд перспективного напрямку розвитку.

Коли ми пропонуємо це долучити у футбольний контекст ігрового поєднання, то спостерігаємо, що невербальне спілкування з гравцями по команді та суперниками є найважливішим джерелом інформації і має служити універсальним футбольним довідником. Засобами і методами спортивної підготовки у футзалі, ми намагаємося урізноманітнити фізичні вправи таким чином, щоб вони безпосередньо або опосередковано впливали на вдосконалення техніко-тактичної майстерності футболістів. Спираючись на певні етапи підготовки футболістів, студентський вік, мотиваційну складову, тренер-викладач, в умовах сучасного навчального процесу, з урахування вимог і можливостей закладу, і на основі відбору по спеціалізації футзал, може визначити, що функціональний стан молоді пост пубертатного, періоду онтогенезу, залежить не тільки від поєднання вербальних і невербальних дій під час рухової активності, а і від бажання прогресувати в цьому виді спорту.

Мова йде про відчуття щодо процесів в організмі людини, що виникають під час, або після, виконання фізичних вправ чи навантажень, що вербально(слово) або невербально(жест, міміка) передається лише частково і у спотвореному вигляді. Частина інформації щодо сприйняття організмом людини фізичних зусиль, навантажень виходить за межі вербально-візуального каналу зв'язку (2 сигнальна система). Значна частина відчуттів під час цих процесів відчуття втоми падіння працездатності відновлення не передається або частково передається у вербальних або візуальних символах[5].

У багатьох ці відчуття акумулюються на несвідомому рівні, як особистий руховий досвід - лише для внутрішнього споживання. Тобто психіка людини отримує частину сигналів від м'язів та функціональних систем організму, що надходить під час напруженої фізичної діяльності та депортує на несвідомому рівні з можливою подальшою рефлексією (вихід на свідомий рівень). Таким чином під час навчально-тренувального процесу тренер, коли формує навчальне завдання може на несвідомому (внутрішньому рівні) апелювати до власного рухового досвіду, до відчуттів свого організму під час виконання заданих вправ або навантажень. Звісно, що сприйняття у гравця може бути зовсім іншим, відповідно до його особистого рухового досвіду[4].

Для того, щоб мати можливість відобразити можливі фактори впливу на процес вербальних і невербальних відносин, пропонують різні форми і процеси досліджень.

Ми розробили анкетування для визначення доцільності поєднання вербальних і невербальних методів тренування. Анкета розроблена колективом авторів співробітниками НАУ на кафедрі фізичного виховання і спортивного самовдосконалення.

За допомогою анкетування ми маємо зрозуміти, як ігрове поєднання, впливає на продуктивність гравців і що визначає їх дії на футбольному полі чи на ігровому майданчику. І як вербальне і невербальне спілкування може впливати на результат гри?

В анкетуванні приймали участь студенти НАУ з футзалу у кількості 37 , та студенти III курсу НАФВСУ з кафедри футболу у кількості 28. Загалом 65 студента, які в подальшому надали свої анкети.

Анкета опитування.

Використання вербального і невербального метода спілкування.

1. Які вербальні сигнали, Ви використовуєте під час участі у гри?
 - a) Голос
 - b) Фізичний дотик
 - c) М'яч
 - d) Всі перераховані

2. Які невербальні сигнали, Ви частіше використовуєте під час участі у гри?
 - a) Жести руками.
 - b) Мова тіла.
 - c) Міміка обличчя.
 - d) Зоровий контакт.
 - e) Інше...
3. Вашу думку, чи завжди учасники змагань розуміють Ваші невербальні сигнали;
 - a) Так;
 - b) Ні;
 - c) Тільки в стандартних ситуаціях.
4. На Вашу думку, який з видів сигналів, більш доцільно використовувати при комунікації з гравцями під час гри:
 - a) Вербальний (слова, інтонація);
 - b) Невербальний (міміка, жести, інтенсивність руху).
 - c) Обидва
5. На Вашу думку, який з видів сигналів, у майбутньому буде більше використовуватися при комунікації з гравцями під час гри:

- a) Вербальний (слова, інтонація);
 - b) Невербальний (міміка, жести, інтенсивність руху);
 - c) Поєднання двох видів комунікацій.
6. Який вид сигналів, більш доцільний при комунікації з тренерами під час гри:
- a) Вербальний (слова, інтонація);
 - b) Невербальний (міміка, жести, інтенсивність руху).

7. Чи звертаєте Ви увагу на невербальну комунікацію під час гри між:

- a) гравець – гравець,
- b) гравець – тренер,
- c) гравець – суддя,
- d) тренер – суддя,
- e) суперник – суперник,
- f) тренер – глядач,
- g) глядач – гравець,
- h) тренер – офіційні представники суперників,
- i) тренер – офіційні особи матчу (делегат, секретаріат, резервні судді),
- j) якщо **ТАК**, то позначте цифрами від 1 до 9, де 1 найважливіше, а 9 найменш важливо для Вас.
- k) ні; для мене під час гри це неважливо.

По результатами анкетування у процентному відношенні ми отримали наступні данні:

На питання № 1. «Які вербальні сигнали Ви використовується під час участі гри?» результати: Голос 41.7%. Фізичний дотик 0. М'яч 0. Всі перераховані 58.3%.

На питання № 2. «Які невербальні сигнали, Ви частіше використовуєте під час участі у гри?» результати: Жести руками 75%. Міміка обличчя 2.8%. Рух тілом 16.7%. Ігрова форма 5.6%.

На питання № 3. «На Вашу думку, чи завжди учасники змагань розуміють Ваші невербальні сигнали» результати: Так 44.7%; Ні 13.9%; Тільки в стандартних ситуаціях 41.4%.

На питання № 4. «На Вашу думку, який з видів сигналів, більш доцільно використовувати при комунікації з гравцями під час гри» результати: Вербальний (слова, інтонація) 61.1%; Невербальний (міміка, жести, інтенсивність руху) 33.3%; Обидва 5.6%.

На питання № 5. «На Вашу думку, який з видів сигналів, у майбутньому буде більше використовуватися при комунікації з гравцями під час гри?» результати: Вербальний (слова, інтонація) 55.6 %; Невербальний (міміка, жести, інтенсивність руху) 41.7, Поєднання двох видів комунікацій 2.8%.

На питання № 6. «Який вид сигналів, більш доцільний при комунікації з тренерами під час гри?» результати: Вербальний (слова, інтонація) 69.4%; Невербальний (міміка, жести, інтенсивність руху) 27.8%; Обидва 2.8%.

На питання № 7. «Чи звертаєте Ви увагу на невербальну комунікацію під час гри ?» результати: гравець – гравець 22.2%, гравець – тренер 8.3 %,

гравець-суддя 5.5 %, тренер – суддя 2.7 %, суперник – суперник 13.8%,
тренер – глядач 0%, глядач – гравець 5.5 %, тренер – офіційні представники суперників 5.5 %; тренер – офіційні особи матчу (делегат, секретаріат, резервні судді) 8.3%;

Ні, для мене під час гри це неважливо 28.2%.

Результати нашого опитування свідчать, що:

1. Поєднання вербальних і невербальних відносин знаходяться у стадії становлення.
2. Невербальна комунікація на практиці вимагає більш практичного застосування.
3. Опитування свідчить що, за рахунок індивідуального рухового досвіду, невербальна комунікація може додати ігрового імпульсу.

4. Зазначені комунікативні акти не достатньо досліджено та не відображено у доступній нам фаховій літературі[5].

Наші спостереження підтвердили, що гравці під час гри спілкуються між собою за допомогою поєднання вербальної та невербальної комунікації. Як правило, гравці використовують невербальне спілкування, для допомоги своїй вербальній комунікації, щоб інформація могла передаватись ефективніше.

З погляду результатів очікування, у питанні анкетування, ми сподівалися, що невербальне спілкування буде більш в пріоритеті перед вербальним. Але втім діюча методика тренування не спонукає до швидкого переходу до невербального спілкування.

Висновок. Ситуативність ігрового оточення не надає можливості використовувати покращення спілкування у студентських футбольних командах так і їх техніко-тактичні дії під час змагань[1].

На підставі опрацьованих результатів можемо констатувати:

1. Гравці використовують як вербальне, і невербальні методи спілкування.
2. Перевага під час ігрових дій надається вербальному методу спілкування.
3. Оптимального розподілу вербального чи невербального методу на даний час не запропоновано.

Перспективи подальших досліджень.

Огляд сучасної літератури розкриває широкий спектр дослідницьких методологічних підходів з різних наукових дисциплін. В той же час подальший розвиток комунікації дозволяє оптимізацію процесу надання інформації у сучасному футболі. Тож можемо припустити що у формуванні індивідуальних техніко-тактичних знань студентів груп ПСМ з футболу, невербальна комунікація має суттєвий потенціал для дослідження.

Література.

1. Реймонд Верхейер, «Невербальне спілкування: читання мови тіла» 21.09.2022. Категорія «Теорія футболу, психологія, тактика».
2. Джефф Голдберг. « Невербальна комунікація спортивних лідерів та вплив на задоволеність участю студентів, позитивні емоції, прихильність до вправ та рекомендації щодо спорту». (2023). DOI: 10.2174/1875399X-v16-e230530-2023-2
3. Дейнеко І.В., «Чинники просторового орієнтування у футболі». Науковий журнал Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури. 15.10.23р.
4. Тобі Чемберс, «Так між собою спілкуються футболісти» 26.10.2022 р <https://soccersourcecoaching.com/how-football-players-communicate/>
5. Вржесневський І.І. «Специфіка сприйняття та оцінювання рухового досвіду в педагогіці рухової активності та фізичних зусиль». 15.01.24р. Науковий журнал Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури.

References.

1. Raymond V. (2015). Nonverbal Communication: Reading Body Language. [Non-verbal communication: reading body language].09/21/2022. Category "Football Theory, Psychology, Tactics". <https://www.fcevolution.com/non-verbal-communication-reading-body-language/>
2. Jeff G. (2023) Sports and non-verbal communication. [Sport Leaders' Nonverbal Communication and Effects on Student Participation Satisfaction, Positive Emotions, Exercise Commitment, and Sport Recommendations] DOI: 10.2174/1875399X-v16-e230530-2023 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>
6. Deineko I.V., Paradnyk S.G. (2023) Chynnyky prostorovoho oriyentuvannia u futboli.[Factors of spatial orientation in football]. Naukovyi zhurnal Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seria 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5\(125\).20](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.5(125).20).
4. Tobi C. (2021). Futboljni vpravy dlja pokrashhennja spilkuvannja | 6 dyvovyzhnykh vprav.[Football exercises to improve communication | 6 amazing exercises]. <https://soccersourcecoaching.com/>
5. Vrzhesnevskiyi I.I.(2024) Spetsyfika spryiniattia ta otsiniuvannia rukhovoho dosvidu v pedahohitsi rukhovoi aktyvnosti ta fizychnykh zusyul.[The specificity of perception and evaluation of motor experience in the pedagogy of motor activity and physical efforts] Naukovyi zhurnal Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seria 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury.